

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

**Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка**

**ЗВІТ
ПРО РОБОТУ ЦЕНТРУ ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ПОДІЛЛЯ
ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ ПРИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
ЗА 2023 РІК**

**Кам'янець-Подільський
2024**

ВСТУП

У листопаді 2022 р. пішов із життя доктор історичних наук, професор, академік УАІН, незмінний упродовж 27 років керівник Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка Лев Васильович Баженов (1946-2022). Із лютого 2023 р. наказом директора Інституту історії України НАН України цей позаструктурний підрозділ очолює доктор історичних наук, професор, академік УАІН, завідувач кафедри історії України КПНУ ім. І.Огієнка Завальнюк Олександр Михайлович.

Новий керівник у свій час тісно співпрацював з Л.В.Баженовим у вирішенні усіляких організаційних, методичних і науково-краєзнавчих питань, як ректор КПДУ/КПДУ/КПНУ, у міру можливостей, сприяв розвитку зазначеного Центру. Приступивши до роботи у цій структурі, він тривалий час вивчав наявний тут чималий архів (Статут Центру, плани роботи, протоколи засідань вченої ради, річні звіти, листування тощо), який нагромадився за багато років, тим самим глибоко з'ясовуючи різні напрямки діяльності попередника і очолюваної ним структури, у певній мірі прояснив для себе стиль і методи керівної праці вченого. Усе це у підсумку дало змогу мати більш чіткі і конкретні уявлення про внесок Л.В.Баженова у забезпечення діяльності Центру, обсяг діяльності, механізми вирішення усіляких питань, пов'язаних із розв'язанням статутних мети і завдань. Отримана інформація постійно враховується у дорученій вельми важливій і корисній для регіональної науки справі.

І. ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Одним із першорядних завдань нового керівника, який взявся оживляти регіональну наукову структуру, стало вироблення Положення про Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка. До цього було залучено чимале коло науковців, юристів, управлінців університету. Підготовлений проєкт документа спрямований у різні осередки, які діяли при Центрі, для обговорення і пропозицій. Підсумковий варіант було схвалено на засіданні вченої ради Центру, незабаром буде подано на затвердження вченої ради Інституту історії України НАН України та вченої ради Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Відповідно до пропозицій, які пролунали в ході обговорення підготовленого проєкту Положення, було запропоновано змінити існуючий поділ науковців у Центрі за трьома групами – наукові співробітники, почесні і дійсні члени, кандидати у дійсні члени (див.: Статут Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському педагогічному університеті (затверджено керівниками установ-засновників): Рукопис (м.Кам'янець-Подільський, 1998. С.6); Баженов Л.В. ALMA MATER Подільського краєзнавства. (Місто Кам'янець-Подільський – центр історичної регіоналістики ХІХ – початку ХХІ століть): Наукове видання. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. С.332-341) на наукових співробітників із розгалуженням на головних, старших, наукових співробітників і молодших наукових співробітників. Ця пропозиція знайшла одностайну підтримку і, на думку ініціаторів, сприятиме більш активній науковій діяльності тих дослідників, які намагатимуться підвищити свій статус у Центрі до більш вищого. Крім того, було запропоновано змінити структуру Центру – замість 6 секцій (джерелознавства та історіографії; загальних проблем історії краю; історії культури Волино-Подільського регіону; міст і сіл регіону; археології Поділля та Волині; методики вивчення

Поділля та Південно-Східної Волині) запровадити 5 відділів історії (джерелознавства та історіографії; давньої і ранньомодерної; модерної; новітньої; біографістики), причому відділ новітньої історії поділити на 3 підвідділи – 1) історії Поділля першої половини ХХ ст.; 2) історії краю другої половини ХХ ст. – 20-х рр. ХХІ ст.; 3) історії подільських областей в період повномасштабної російсько-української війни.

Оскільки майже 30 членів Центру фактично вибули із його складу у зв'язку зі смертю, а 12 осіб припинили трудову діяльність і науково-дослідну роботу через серйозні хвороби та вихід на пенсію, то назріла потреба переглянути персональний склад цієї структури, залучивши до неї на добровільних засадах нових працівників, у першу чергу молодих вчених з подільських міст, які мають у своєму активі низку наукових праць з поділлязнавства, а також виявили бажання активізувати свою діяльність у цьому напрямку. Таким чином, відповідно до проекту Положення про Центр, було проведено опитування вчених істориків Кам'янця-Подільського, Хмельницького, Вінниці, Бара, Могилева-Подільського та ін. міст, які входять до складу місцевих осередків Національної спілки краєзнавців України, щодо готовності працювати на громадських засадах у складі Центру як молодші наукові, наукові, старші наукові та головні наукові співробітники, брати постійну участь у всебічному дослідженні різних періодів регіональної історії. В результаті довготривалої роботи було отримано заяви від 132 науковців і краєзнавців (абсолютна більшість з них – доктори і кандидати історичних наук, доктори філософії в галузі історії, які працюють на професорсько-викладацьких посадах в університетах, інститутах, коледжах, архівних установах, музеях). До них було додано завірені списки опублікованих авторами праць з поділлязнавства за весь період їхньої наукової діяльності. Тож можна вважати, що у такий спосіб було заново здійснено реєстрацію співробітників Центру. На сьогодні їх нараховується 132 (див. додаток 1). Зокрема, керівний склад Центру складається із 4 осіб (керівник Центру, 2 заступники керівника - з

організаційної та наукової роботи, учений секретар); 8 науковців очолюють відділи та підвідділи; 11 – прийняті на посади головних наукових співробітників, 45 – старших наукових співробітників, 47 – наукових співробітників і 17 – молодших наукових співробітників. Персональний склад цих груп затвердила вчена рада на своєму засіданні 27 червня 2023 р. (протокол №5).

Розпочато роботу із виготовлення за рахунок спонсорів відповідних посвідчень співробітників Центру (на кінець 2023 р. підготовлено понад 80 макетів для майбутніх документів). У грудні звітного року Центр створив свою групу у FB (понад 50 осіб), у якій час від часу розміщуються змістовні матеріали про його діяльність у 1995-2022 рр., а також розкривають особливості праці керівника Л.В.Баженова. На часі створення своєї постійної електронної сторінки, яка буде завантажуватися у першому кварталі 2024 р. і служитиме більш оперативному поширенню інформації, пов'язаної із життям зазначеного наукового осередку. Крім того, оновлено електронну пошту для постійного зв'язку зі співробітниками та прихильниками Центру, науково-історичною спільнотою регіону, студентами подільських університетів, інститутів і академій, а також здібними старшокласниками загальноосвітньої школи, які роблять перші кроки в Малій Академії України і мріють стати вченими-істориками, справжніми знавцями багатого минулого рідного краю.

II. ЦІЛЬОВІ НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ ТА ЇХ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ

Упродовж 2023 р. керівництво Центру та відділів/підвідділів, відповідно до плану роботи, входило до складу тих чи тих організаційних комітетів різних наукових форумів, які проводилися на території подільських областей. Так, 24 лютого 2023 р. на базі Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту було проведено науково-практичну

конференцію «Хмельниччина в умовах війни росії проти України» (членами оргкомітету були заступники керівника Центру доктор історичних наук, професор, академік УАІН В.С.Прокопчук і доктор історичних наук, професор, академік НАВОУ О.Б.Комарніцький). 22-23 квітня на базі Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка відбулася Третя всеукраїнська науково-практична конференція «Архівістика: теорія, методика, практика», у якій була представлена і подільська складова. До оргкомітету увійшов керівник відділу біографістики Центру, доктор історичних наук, професор О.М.Федьков. 18 травня у Кам'янці-Подільському проведено III Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Суспільні трансформації на Поділлі наприкінці XVIII – на початку XX ст.». В оргкомітеті зі скликання цього форуму працювали керівник Центру доктор історичних наук, професор, академік УАІН О.М.Завальнюк і заступник керівника доктор історичних наук, професор, академік НАВОУ О.Б.Комарніцький. Тоді ж на базі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії відбулася XIII Всеукраїнська наукова практична конференція «Духовні витoki Поділля: Хмельниччина в умовах війни». До складу оргкомітету цього форуму увійшли і керівник Центру - доктор історичних наук, професор, академік УАІН О.М.Завальнюк, головний науковий співробітник - доктор історичних наук, професор Ю.В.Телячий, старші наукові співробітники - В.Р.Адамський, Ю.І.Блажевич, С.М.Єсюнін. 2 червня у м. Хмельницькому провели «Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова» (членом оргкомітету цього форуму стали керівник Центру доктор історичних наук, професор, академік УАІН О.М.Завальнюк, його заступники – доктор історичних наук, професор, академік УАІН В.С.Прокопчук і доктор історичних наук, професор, академік НАВОУ О.Б.Комарніцький). 15 вересня у Дунаївцях проведено науково-практичну конференцію «Дунаєвщина в умовах війни росії проти України», присвячену 620-й річниці першої письмової згадки про Дунаївці. До оргкомітету цього форуму було введено керівника Центру доктора

історичних наук, професора, академіка УАІН О.М.Завальнюка та його заступника доктора історичних наук, професора, академіка УАІН В.С.Прокопчука. 22 вересня у Хмельницькому, на базі місцевого кооперативного торговельно-економічного інституту, провели XVII Подільську наукову історико-краєзнавчу конференцію. До оргкомітету форуму увійшли керівник Центру і оба його заступники. Крім того, О.М.Завальнюк і О.Б.Комарніцький працювали в оргкомітеті Всеукраїнської наукової онлайн конференції «Павло Скоропадський і гетьманська держава в історії України початку ХХ століття (до 150-річчя від дня народження)», яка відбулася 19 жовтня 2023 р. на базі Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за участю понад 50 досвідчених істориків і низки студентів історичних факультетів.

Чимало наукових співробітників Центру (В.Р.Адамський, В.В.Войтович, С.Д.Гальчак, А.Л.Глушковецький, С.В.Маркова, А.Ю.Матвєєв, О.А.Мельничук, Й.П.Осецький, В.І.Очеретянко) входили до складу оргкомітетів різних наукових конференцій, що відбулися в подільських містах упродовж звітнього року, в окремих випадках очолювали їх (Ю.А.Зінько, С.А.Копилов, В.С.Прокопчук, Ю.В.Телячий).

Центр, як один із організаторів, забезпечив проведення Сьомої Могилів-Подільської наукової історико-краєзнавчої конференції, яка відбулася у м. Могилеві-Подільській Вінницької області 6-7 жовтня 2023 р.

Керівники і наукові співробітники Центру докладали чимало зусиль для редагування матеріалів зазначених конференцій, які згодом були опубліковані як збірники на електронних та паперових носіях. У цьому плані відзначилися: В.І.Адамовський, В.Р.Адамський, О.Л.Баженов, К.М.Бурдуваліс, А.В.Войнаровський, В.В.Войтович, С.Д.Гальчак, О.П.Григоренко, В.А.Дубінський, С.М.Єсюнін, К.В.Завальнюк, О.М.Завальнюк, Ю.А.Зінько, С.С.Калуцький, Т.Р.Кароєва, О.А.Коляструк, О.Б.Комарніцький, В.Д.Коцюк, О.І.Криворучко, В.С.Прокопчук,

І.М.Романюк, Ю.С.Степанчук, Ю.В.Телячий, В.А.Тучинський, О.М.Федьков, Ю.А.Хоптяр.

Наукові співробітники Центру В.Р.Адамський, Л.М.Левандовська і С.О.Семенчук брали участь у редагуванні матеріалів всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції «Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів ХХ – початку ХХІ століття», яка відбулася у м.Хмельницькому, на базі гуманітарно-педагогічної академії, 26 травня 2023 р.

Важливою формою роботи стало залучення працівників Центру до видання науково-краєзнавчого збірника «Краєзнавець Хмельниччини» (у 2023 р. вийшли у світ 15 і 16 випуски цього друкованого органу Хмельницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України). У складі його редколегії працюють керівники Центру – О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький, В.С.Прокопчук, а також наукові співробітники – В.Р.Адамський, В.Г.Байдич, Ю.І.Блажевич, С.М.Єсюнін, О.Г.Погорілець, Ю.В.Телячий, Ю.А.Хоптяр. Науковці Центру: В.Г.Байдич, К.М.Бурдуваліс, В.В.Галатир, А.Л.Глушковецький, О.М.Завальнюк, С.А.Копилов, О.Б.Комарніцький, Ю.В.Телячий, О.М.Федьков та А.Г.Філінюк у складі редколегії забезпечили вихід у світ «Вісника Державного архіву Хмельницької області «Подільська старовина» (2023, №1(9)).

Група наукових співробітників Центру (В.Г.Байдич, Ю.І.Блажевич, В.М.Ільїнський, О.Г.Погорілець, Ю.В.Телячий), які живуть і працюють у м. Хмельницькому, продовжили роботу із забезпечення виходу у світ періодичного науково-краєзнавчого збірника «Хмельницькі краєзнавчі студії». Упродовж року вийшло 4 випуски – 39, 40, 41, 42, які були рекомендовані до друку вченою радою Центру (протоколи №2, 6, 7, 9). Також аналогічну рекомендацію вченої ради Центру отримали такі видання: «Красилівщина: Українська революція 1917-1921 рр. (документи та матеріали)» (упоряд.: О.М.Завальнюк, В.Г.Байдич, В.В.Байдич, О.В.Байдич, В.О.Лавринчук) (протокол №1); «Славетні з духовного стану: персоналії»

(автори – В.С.Прокопчук, Б.М.Пентюк) (протокол №4); «Славень Хмільнику» (автор – А.Веремій) (протокол №5); «Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: збірник науково-краєзнавчих праць» (голова редкол. В.С.Прокопчук) (протокол №6); «Сьома Могилів-Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матеріали» (голова редкол. С.Д.Гальчак) (протокол №7).

Наведені заходи за кількісними показниками поступаються тим, які Центр здійснював у довоєнний період життя України, зокрема у 2020-2021 рр. Це пояснюється різними причинами, зокрема зменшенням публікаційної активності подільських університетів (наприклад, у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка через фінансові труднощі перестали виходити у світ такі щорічні наукові збірники, як «Освіта, наука і культура на Поділлі» (вихід припинився після 25-го тому) і «Вісник Кам'янець-Подільського національного українського університету імені Івана Огієнка. Історичні науки», який мав постійну рубрику «Проблеми регіональної історії» (останнім вийшов 14-й випуск у 2021 р.). З початку 2024 р. фахове видання з історії та археології «Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки» (вийшло 42 томи), рішенням Національної ради з питань телебачення і радіомовлення від 18 січня 2024 р. (протокол №2) отримало іншу періодичність – замість чотириразового випуску на рік практикуватиметься триразовий, що спричинить зменшення кількості опублікованих упродовж року наукових праць.

ІІІ. НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА: ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ

У звітному році головним завданням Центру була організація різноманітної, потужної і результативної науково-дослідної роботи з історичного поділлязнавства, з обов'язковим друком різного за обсягом

праць з широкого хронологічного періоду – від найдавніших часів до сьогодення. Як свідчить додаток 2 до цього звіту, за звітний рік наукові співробітники опублікували 302 наукові праці, з-поміж яких виділяються монографії: В.П.Рекрута, С.В.Гальчака, К.В.Завальнюка («Непрочитані сторінки життєпису і поезики Лавра Миронюка»; Я.Огородника «Гетьманування Івана Скоропадського» (передрук цього рідкісного зарубіжного видання здійснено вінничанами В.П.Рекрутом і Ю.С.Степанчуком з метою відновлення в Україні імені відомого державотворця-подолянина доби Української революції 1917-1921 рр.); О.М.Завальнюка і Д.Р.Яблонської («Українські вчені і політкомісари в історії Кам'янець-Подільського інституту народної освіти (1921-1930 рр.): персональний вимір»); О.Б.Комарницького і В.М.Федорчука («Іван Вікторович Івах: людина, вчений-методист, менеджер вищої освіти»; С.А.Копилова і І.І.Боровця («Дослідницький вимір Валерія Степанкова (до 75-річчя від дня народження)», П.П.Гай-Нижника і М.В.Томенка («Міфи і таємниці останнього гетьмана України»).

Опубліковані джерела з історії Української революції 1917-1921 рр. в регіональному розрізі поповнив об'ємний збірник документів і матеріалів «Красилівщина: Українська революцій 1917-1921 рр.» (упоряд.: О.М.Завальнюк, В.Г.Байдич, В.В.Байдич, О.В.Байдич, В.О.Лвринчук).

Для шкільної і вишівської аудиторії корисними будуть такі навчальні видання: «Хронологічний довідник з історії та культури України: від найдавніших часів до сьогодення (для студентів закладів вищої освіти) (упоряд.: Н.Кузьмінець, О.Стадник, Ю.Степанчук; Пам'яткоохоронна робота в закладах загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник» (автори В.С.Прокопчук, А.П.Гриценко); «Освіта в умовах війни (2022 р.): Книга пам'яті» (укл.: І.Шоробура, В.Адамський).

У масі наукової продукції Центру за 2023 р. виділяються статті, опубліковані у різних періодичних і разових виданнях: 1)збірниках категорії В («Археологія», «Вчені записки Таврійського національного університету

імені В.І.Вернадського. Серія історичні науки», «Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки», «Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія історія»), 2)збірниках (журналах) категорії С («Дидактика історії», «Наукові праці Кам'янець-Подільського державного музею-заповідника», «Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій», «Хмельницькі краєзнавчі студії», «Краєзнавець Хмельниччини», «Вісник Державного архіву Хмельницької області „Подільська старовина”», «Археологія & Фортифікація», «Актуальні питання в сучасній науці. Секція історія та археологія», «На перехрестях історії. Студії на пошану С.І.Білоконя», «Вісник науки та освіти», «День соборності України», «Консенсус», «Духовні витоки Поділля: освіта, наука і культура на Хмельниччині», «Праці Хмельницького церковно-історичного товариства»), 3)матеріалах низки всеукраїнських і регіональних наукових і науково-практичних конференцій («Хмельниччина в умовах війни росії проти України», «XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція», «Архівістика: теорія, методика, практика», «Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова», «Звітна наукова конференція викладчів, докторантів і аспірантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка», «XXXV Вінницька всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція», «Сьома Могилів-Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матеріали конференції», «Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів XX – початку XXI століття», «Всеукраїнські косачівські читання», «Владислав Заремба в соціокультурному просторі XIX століття», «XIX біографічні читання» та ін.). Словом, працівники Центру публікували результати своїх досліджень у понад 30 збірниках статей, більшість яких вийшли у світ за результатами проведених наукових конференцій.

Опубліковані статті стосуються різних тематичних напрямків і періодів: 1)джерелознавство та історіографія (34 публікації); 2)давня і ранньомодерна історія Поділля (15); 3) модерна історія регіону (47); 4)новітня історія Поділля (1914-2021 рр.) (87); 5)край в умовах повномасштабної російсько-української війни (2022-2023 рр.) (23); 6)персоналії (86). Щодо першої групи, то представлені тут статті присвячено таким основним питанням: 1)зарубіжним джерелам про Поділля XVI-XVIII ст. (С.В.Трубчанінов), 2)люстрації та інвентареві Летичівського староства XVII-XVIII ст. (С.А.Коржик), 3)опублікованим та архівним джерелам про окремі міста, родоводи, постаті, громадські організації (Р.В.Йолтуховський, А.К.Лисий, В.В.Галатир, О.М.Завальнюк, В.А.Косаківський), 4)залізорудному виробництву у маєтку Чарторийських на Летичівщині (С.А.Коржик), 5)мікрорегіону на сторінках церковної періодики в XIX ст. (В.С.Прокопчук), 6)джерелам про церковно-освітній розвиток у XIX – на початку XX ст. (К.М.Бурдуваліс, Ю.В.Олійник), 7)археологічним та історичним працям про Поділля (С.М.Єсюнін, О.П.Григоренко, В.В.Пагор), 8)свідченням про міграційні процеси початку XX ст. (С.А.Коржик), 9)архівним і мемуарним джерелам про події Української революції 1917-1921 рр. в регіоні (В.Р.Адамський, А.М.Трембіцький, І.І.Ратушняк, С.В.Олійник, О.М.Кравчук), 10) джерельній базі про студентство, демографію, територіально-адміністративний наприкінці 1920-х та в роки Голодомору 1932-1933 рр. (О.Б.Комарніцький, С.Л.Калитко, О.М.Кравчук), 11)археологічним працям повоєнної доби (А.М.Трембіцький), 12)архівним документам про вищу педосвіту після Другої світової війни (О.Б.Комарніцький), 13)започаткуванню подільських історико-краєзнавчих конференцій (Ю.В.Телячий), 14)спогадам про культурну діяльність, визначних діячів науки і краєзнавства (П.Я.Слободянюк, А.К.Лисий, В.Г.Байдич, О.Г.Погорілець, Ю.А.Хоптяр, В.А.Захар'єв).

У наступній групі представлені результати досліджень, що висвітлюють такі питання регіональної історії: 1)дослідження археологічних

пам'яток різних епох (В.А.Гуцал, В.А.Захар'єв), 2) грошовий обіг другої половини XIV-XVI ст. (О.А.Бакалець), 3) заселення окремих територій, їх демографічний стан, єврейські громади в XV-на початку XX ст. (К.О.Гурська, В.А.Захар'єв), 4) давня, ранньомодерна та модерна історія населених пунктів, їх фортифікаційні пам'ятки, соціально-економічні аспекти та освітні заклади (С.В.Маркова, С.А.Коржик, А.К.Лисий, В.В.Пагор, О.С.Петренко, А.Б.Задорожнюк, І.В.Западенко, Ю.А.Хоптяр., А.Ю.Хоптяр), 5) інтелігенція, управлінський апарат, міста, містечка, землеволодіння, освіта, медицина, фізична культура, духовна сфера, періодика, музеї, прикордонні комунікації у XVIII-XIX ст. (А.Г.Філінюк, А.М.Трембіцький, О.Б.Комарніцький, О.П.Григоренко, А.О.Михайлик, Т.Р.Кароєва, А.Б.Задорожнюк, С.М.Єсюнін, К.О.Гурська, Ю.А.Хоптяр, А.Ю.Хоптяр, В.А.Захар'єв, В.В.Кундельський, А.В.Войнаровський, С.П.Крижановська, Ю.В.Олійник, К.В.Біла, Р.В.Йолтуховський), 6) повсякдення подолян, аграрні відносини (Ю.І.Блажевич, Л.М.Романець), 7) міжнаціональні конфлікти (С.А.Коржик).

Статті з новітньої історії Поділля відображають тематику, пов'язану з:

- 1) Першою світовою війною (Р.В.Йолтуховський, В.М.Островий, Т.Ю.Герасимов),
- 2) партійною діяльністю, українським з'їздом і визвольним рухом за Тимчасового уряду (В.Р.Адамський, Ю.В.Олійник),
- 3) державотворчим процесом за Української Центральної Ради (В.Р.Адамський, С.О.Семенчук, В.С.Прокопчук, Ю.В.Олійник),
- 4) гетьманським періодом української державності (О.М.Кравчук, О.М.Завальнюк, В.Р.Адамський),
- 5) збройними силами та їх бойовою діяльністю за Директорії УНР (С.В.Олійник, О.М.Завальнюк, О.А.Мельничук, В.А.Тучинський),
- 6) державним, громадсько-політичним, науково-освітнім та культурним життям другої УНР (С.В.Олійник, В.Р.Адамський, О.М.Завальнюк, В.Д.Коцюк, А.Ю.Матвєєв, Г.Г.Кучеров, О.М.Палилюлько),
- 7) радянською державною політикою в регіоні у 1920-х рр. (О.М.Свідерська, В.В.Галатир, Л.М.Левандовська, Ю.В.Олійник,

О.А.Мельничук, М.П.Олійник, О.А.Коляструк, Т.Р.Кароєва, Д.П.Красносілецький, С.А.Коржик, В.А.Тучинський, В.А.Нестеренко, О.І.Криворучко, О.Б.Комарніцький, Д.Р.Яблонська), 8) голодомором 1932-1933 рр. та його наслідками (С.В.Маркова, К.В.Завальнюк, О.Б.Кохановський), 9) збереженням архівної спадщини і культурним життям у 1930-ті рр. (Ю.В.Олійник, А.О.Михайлик, А.В.Остапов, О.Л.Баженов), 9) окупаційним режимом 1941-1944 рр. (Ю.А.Зінько, С.Д.Гальчак, П.Я.Слободянюк, Ю.А.Хоптяр, С.А.Коржик), 10) повоєнною відбудовою і розвитком регіону у 1950-1980-ті рр. (О.А.Мельничук, О.Б.Комарніцький, О.М.Федьков, В.С.Прокопчук, Ю.В.Олійник, Ю.А.Хоптяр, А.Ю.Хоптяр), 11) перебудовним періодом (В.С.Прокопчук), 12) відновленням української державності на початку 1990-х рр. (О.П.Григоренко, В.С.Прокопчук, О.Б.Айвазян, Н.П.Кузьмінець, С.А.Коржик, Т.Р.Кароєва, П.Я.Слободянюк), 13) подільською складовою політичної еміграції (Ю.С.Степанчук).

Досліджуючи різні аспекти життя регіону під час повномасштабної російсько-української війни, автори, маючи обмежений доступ до джерельної бази, зуміли виконати якісні статті, присвячені таким аспектам: 1) історичній тяглоті воєнного протистояння та мужності українських прикордонників (В.Р.Адамський), 2) бойовій діяльності окремих підрозділів Сил Оборони України та збереженню історичної пам'яті про воєнні події (Ю.В.Телячий, Ю.А.Хоптяр, А.Ю.Хоптяр, С.М.Єсюнін, В.С.Лозовий, К.М.Бурдуваліс), 3) змінам в освітньому, територіальному та громадському житті, військово-патріотичному вихованню подолян (Ю.І.Блажевич, Д.П.Красносілецький, В.Р.Адамський, О.Б.Комарніцький, В.С.Прокопчук, Ю.В.Телячий, С.А.Коржик), 4) героям-захисникам України (С.А.Коржик, Ю.А.Хоптяр, В.С.Прокопчук, Ю.А.Зінько), 5) міжнародній співпраці подолян через призму збройної агресії росії (Ю.І.Блажевич).

Велика кількість статей присвячена історичним і сучасним відомим постаттям регіону (представникам політичної еліти і шляхти, дворянства, промислових кіл, письменницької когорти, культурної сфери, духовенства,

вчених різних галузей науки, архівістів, краєзнавців, освітян, лідерам і борцям за національне визволення тощо). Загалом подано біографії 70 осіб. Усі вони з часом будуть представлені в енциклопедичному словнику з історії Поділля.

Найбільш активну науково-публікаційну діяльність у 2023 р. здійснювали такі співробітники Центру: В.С.Прокопчук, О.Б.Комарніцький, В.Р.Адамський, О.М.Завальнюк, О.П.Григоренко, С.А.Коржик, Ю.А.Хоптяр, А.Ю.Хоптяр, Ю.І.Блажевич, В.А.Нестеренко, А.М.Трембіцький, С.Д.Гальчак та ін. За це їм винесено подяки.

IV. МАТЕРІАЛЬНА БАЗА ЦЕНТРУ ТА ЙОГО ФІНАНСОВИЙ СТАН

Як і раніше, Центр дослідження історії Поділля розміщений у навчальному корпусі №2 (історичний факультет) Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, у кімнаті (площа 18 кв. метрів), на другому поверсі, поруч із кафедрою історії України. До послуг працівників є меблі (7 столів, 12 стільців, 4 об'ємні книжкові шафи), невелика металева шафа для зберігання документів, 2 комп'ютери і 2 принтери. Для увічнення пам'яті колишнього керівника Центру Лева Васильовича Баженова виготовлено і розмішено у цій кімнаті його фотопортрет.

Враховуючи складне фінансове становище країни, пов'язане із її щоденним захистом від російської агресії, і встановлені Кабінетом Міністрів України обмеження на придбання у 2023 фінансовому році закладами вищої освіти, що фінансуються із державного бюджету, низки матеріальних цінностей, керівництво Центру заручилося підтримкою ректора Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка професора С.А.Копилова щодо використання наявної матеріальної бази історичного факультету вишу (йдеться передусім про комп'ютерно-

інформаційні ресурси), а також фонду університетської бібліотеки, зокрема відділів рідкісних книг та бібліографічного, у проведенні науково-дослідної роботи. Таким чином, працівники Центру мають необмежений доступ до різних унікальних історичних джерел, багатого неоцифрованого комплексу газетних видань ХХ століття та наукової літератури, активно використовують техніку комп'ютерної лабораторії упродовж першої половини робочого дня щотижня.

Після перебазування у жовтні 2022 р. усього бібліотечного фонду Центру, який формувався упродовж чверть століття, до бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, розпочато процес його відтворення через поступовий збір новітньої поділлезнавчої літератури наукового характеру, яка буде до послуг вчених, аспірантів, студентів, учителів, краєзнавців і школярів. Ця робота розрахована багато років. На сьогодні книгарня наукового осередку нараховує усього 190 різнотематичних україномовних видань, частина з яких надійшла від американської діаспори. На сайті Центру розміщено звернення до істориків і краєзнавців Поділля з проханням поділитися, по можливості, окремими книгами з історії краю з власних книгозібрень, які не оцифровані, щоб заповнити пустуючі полиці і посприяти талановитій учнівській молоді, особливо сільській, у збагаченні історичних знань про рідний край. Відгукуючись на це звернення, понад 150 примірників книг і брошур подарували осередку його керівник О.М.Завальнюк, учений секретар Д.Р.Яблонська, завідувачка відділом С.Е.Баженова, старший науковий співробітник О.Л.Баженов. Робота у цьому напрямку триває. Ректор університету розпорядився повернути Центру його колишню книгозбірню, що значно активізує дослідницьку роботу за участю наукових співробітників і молодих краєзнавців.

Щодо фінансового стану Центру, то він цілком незадовільний. Відповідно до чинного «Статуту Центру історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному

університеті імені Івана Огієнка» та проєкту «Положення про Центр історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка», не передбачено внесення на потреби Центру добровільних грошових внесків наукових співробітників, як це практикується, наприклад, в громадських об'єднаннях. Тому Центр не має своїх банківських (гривневого і валютного) рахунків, повністю залежний від допомоги університету, спонсорів. Це питання потребує вирішення у майбутньому, після завершення російської повномасштабної війни проти України. В окремих випадках ректор університету С.А.Копилов надає відрядження науковим співробітникам Центру, які входять до штату науково-педагогічних працівників Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, для участі у різних всеукраїнських форумах, що відбувалися у офлайн форматі в Києві, Вінниці, Хмельницькому та інших містах.

V. ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Отож, у 2023 р. Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка здійснював різноманітну діяльність, яка відповідала започаткованій раніш традиції, і засвідчила про його доцільність як регіонального наукового осередку, що представляє поважну столичну академічну структуру і об'єднала багато подільських істориків. Керівництву за короткий час вдалося провести низку невідкладних організаційних заходів, які посприяли оживленню Центру після смерті його керівника, згуртуванню навколо нього значної кількості відомих науковців - 32 доктори наук, 78 кандидатів наук і докторів філософії, 20 авторитетних поділлєзнавців, які, хоч і не мають наукових ступенів та вчених звань, однак є прикладом у науково-дослідній, краєзнавчій діяльності. Проведено низку організаційних заходів, зокрема оновлено структуру Центру. З'явилися керівники відділів і

секторів, які відповідають за різні напрямки регіональних досліджень, згуртування відповідних вчених, примноження їх рядів. На засіданнях вченої ради розглядаються актуальні питання життя та вдосконалення наукового осередку, зокрема висвітлення діяльності наукового осередку у групі на FB, реагування на різного роду виклики, пропозиції і прохання від громадян, рецензування новітньої історичної літератури з подільської проблематики, підтримка молодих місцевих науковців, залучення вчених до різних конкурсів (всеукраїнських, обласних, міських/районних), проведення та підведення підсумків наукових конференцій, рекомендація до друку періодичних наукових видань, матеріалів історико-краєзнавчих конференцій, авторської історико-краєзнавчої літератури, затвердження звіту роботи Центру за 2023 р., вироблення пропозицій щодо планування діяльності на наступний рік тощо.

У 2024 р. варто подбати про поширення серед науково-краєзнавчої спільноти на електронній сторінці Центру аналітичних відомостей про праці його працівників, проведення презентацій найбільш вагомих досліджень з історії Поділля.

Вдосконаленню діяльності Центру могло б посприяти запровадження щорічних матеріальних і моральних стимулів для активізації наукових досліджень його працівників.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК №1. Список керівного складу відділів (підвідділів) Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка станом на 1 січня 2024 року

I. Керівний склад

1. **Завальнюк Олександр Михайлович**, д.і.н., професор, академік НАНВО України і УАІН України, зав. кафедри історії України К-ПНУ ім. І.Огієнка – керівник (м.Кам'янець-Подільський).
2. **Комарніцький Олександр Борисович**, д.і.н., професор, академік НАНВО, професор кафедри історії України К-ПНУ ім. І.Огієнка - заступник керівника з організаційних питань (м.Кам'янець-Подільський).
3. **Прокопчук Віктор Степанович**, д.і.н., професор, професор кафедри історії, правознавства і методики навчання ГНПУ ім. О.Довженка, академік УАІН, почесний голова Дунаєвецької територіальної організації НСКУ – заступник керівника з наукових питань (м.Кам'янець-Подільський).
4. **Яблонська Діана Русланівна**, д.ф. в галузі історії та археології, асистент кафедри всесвітньої історії К-ПНУ ім. І.Огієнка – учений секретар (м.Кам'янець-Подільський).

II. Керівники відділів і підвідділів

1. **Степанков Валерій Степанович**, д.і.н., професор, академік УАІН, зав. кафедри К-ПНУ ім. І. Огієнка (м.Кам'янець-Подільський) – завідувач відділу джерелознавства та історіографії історії Поділля.
2. **Баженова Стефанія Едуардівна**, д.і.н., професор, академік НАНВО України, краєзнавець (м.Кам'янець-Подільський) - завідувачка відділу давньої і ранньомодерної історії Поділля.
3. **Філінюк Анатолій Григорович**, д.і.н. професор, академік НАНВО України, професор К-ПНУ ім. І.Огієнка (м.Кам'янець-Подільський) – завідувач відділу модерної історії Поділля.

4. **Григоренко Олександр Петрович**, д.і.н., професор, академік Міжнародної академії інформацій, краєзнавець (м.Хмельницький) – завідувач відділу новітньої історії України.
5. **Лозовий Віталій Станіславович**, д.і.н., професор, головний науковий співробітник НІСД (м.Київ) – завідувач підвідділу історії Поділля першої половини ХХ ст.
6. **Каденюк Олександр Степанович**, д.і.н., професор КПДУ (м.Кам'янець-Подільський) – завідувач підвідділу історії Поділля другої половини ХХ ст. – 20-х рр. ХХІ ст.
7. **Кабачинський Микола Ілліч**, д.і.н., професор Національної академії Державної прикордонної служби України (м.Хмельницький) – завідувач підвідділу історії Поділля періоду повномасштабної російсько-української війни (2022-2024 рр.)
8. **Федьков Олександр Миколайович**, д.і.н. професор, зав. кафедри К-ПНУ ім. І.Огієнка (м.Кам'янець-Подільський) – завідувач відділу біографістики Поділля.

**ДОДАТОК II. Список праць з поділлязнавства, опублікованих 2023 року
науковими співробітниками Центру дослідження історії Поділля
Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському
національному університеті імені Івана Огієнка**

І.МОНОГРАФІЇ

- 1.Рекрут В.П., Гальчак С.Д., Завальнюк К.В. Непрочитані сторінки життєпису і поезики Лавра Миронюка. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. 328 с.
2. Огородник Я. Гетьманування Івана Скоропадського / уклад. В.Рекрут, Ю.Степанчук. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. 212 с.
- 3.Завальнюк О.М., Яблонська Д.Р. Українські вчені і політкомісари в історії Кам'янець-Подільського інституту народної освіти (1921-1930 рр.):

персональний вимір. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня „Рута”», 2022. 408 с.

4. Комарніцький О.Б., Федорчук В.М. Іван Вікторович Івах: людина, вчений-методист, менеджер вищої освіти: монографія. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня „Рута”», 2023. 548 с.

5. Копилов С.А., Боровець І.І. Дослідницький вимір Валерія Степанкова (до 75-річчя від дня народження). Кам'янець-Подільський: «Друкарня „Рута”», 2023. 148 с.

6. Гай-Нижник П.П., Томенко М.В. Міфи і таємниці останнього гетьмана України. Київ: Креативна агенція «Артіль», 2023. 344 с.: іл.

II. ЗБІРНИКИ ДОКУМЕНТІВ І МАТЕРІАЛІВ

1. Красилівщина: Українська революція 1917-1921 рр. (документи та матеріали) / упоряд.: О.М.Завальнюк, В.Г.Байдич, В.В.Байдич, О.В.Байдич, В.О.Лавринчук. Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2023. 658 с.

III. НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кузьмінець Н., Стадник О., Степанчук Ю. Хронологічний довідник з історії та культури України: від найдавніших часів до сьогодення (для студентів закладів вищої освіти). Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. 244 с.

2. Прокопчук В.С., Гриценко А.П. Пам'яткоохоронна робота в закладах загальної середньої освіти: навч.-метод. посіб. Глухів: ГНПУ ім. О.Довженка, 2023. 152 с.: фото.

3. Освіта в умовах війни (2022 р.) книга пам'яті / уклад.: І.Шоробура, В.Адамський та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. 131 с.

IV. НАУКОВІ СТАТТІ

Джерелознавство. Історіографія.

1. Трубчанінов С. Німецькомовні джерела XVI-XVIII ст. про Поділля // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: матеріали

всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.183-188.

2. Коржик С.А. Люстрація Летичівського староства 1615-1616 рр. – важливе та цінне джерело для вивчення історії Летичівщини // Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи: зб. матеріалів XXXIX Міжнарод. наук.-практ. інтернет-конференції (м.Переяслав, 28 листоп. 2023 р.). Переяслав, 2023. Вип.39. С.39-46.

3. Коржик С. Інвентар 1762 року як безцінне джерело вивчення історії міста Летичева, Летичівського замку та староства Летичівського // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (від. ред.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.16. С.69-85.

4. Трубчанінов С., Гевель О. Відображення теренів Вінниччини на сторінках «Енциклопедії» Д.Дідро і Ж.Д'аламбера // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.181-185.

5. Галатир В.В. Дослідження власного родоводу Я.Токаржевським-Карашевичем в українських, польських, російських та приватних архівах // Архівістика: теорія, методика, практика: матеріали Третьої всеукр. наук.-практ. конференції (22-23 квітня 2023 р., м. Кам'янець-Подільський) / редкол.: С.А.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. С.58-68.

6. Коржик С.А. Залізорудне виробництво в маєтку князів Чарторийських на Летичівщині у XVIII столітті за дослідженнями польського історика Владислава Серчика // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб / редкол.: Телячий Ю.В. (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.41. С.102-103.

7. Галатир В., Гіджеліцький І. Опис села Малієвець кінця XVIII ст. в справах фонду 115 «Подільська губерньська креслярня» Державного архіву

Хмельницької області // Вісник Державного архіву Хмельницької області «Подільська старовина». 2023. №1(9). С.41-43.

8. Байдич О., Лавринчук В. Документи про купівлю Дунаєвецького ключа маєтків поміщиком Скибневським у січні 1850 року // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (від. ред.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.16. С.85-94.

9. Пагор В. Державний історико-культурний заповідник «Кам'янецька фортеця»: маловідома книга Юхима Сіцінського // Наукові записки. Збараж, 2023. №13(1). С.95-98.

10. Прокопчук В. Дунаєвеччина на сторінках «Подольских епархиальных ведомостей»: джерелознавчий аспект // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.94-111.

11. Галатир В.В. Опис міста Дунаївці наприкінці XIX ст. у фонді «Подільське губернське правління» Держархіву Хмельницької області // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (гол.) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.25-31.

12. Лисий А.К. Дунаївці на сторінках давніх енциклопедичних видань // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (гол.) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.7-10.

13. Бурдуваліс К.М. Становлення парафіяльних шкіл на Поділлі через призму архівних матеріалів // Вісник Державного архіву Хмельницької області «Подільська старовина». 2023. №1(9). С.29-33.

14. Олійник Ю. Джерела з історії релігійних установ Хмельниччини у фондах Державного архіву Хмельницької області // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф.,

м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.341-345.

15. Григоренко В., Єсюнін С., Григоренко О. Від першої археологічної праці на Поділлі до першого професійного археолога в Хмельницькому обласному краєзнавчому музеї // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. збірник / редкол.:Телячий Ю.В. (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.42. С.76-89.

16. Коржик С. Вихідці з Летичівщини – іммігранти в США та Канаді на початку ХХ ст.: джерельна база досліджень // Архівістика: теорія, методика, практика: матеріали Третьої всеукр. наук.-практ. конференції (22-23 квітня 2023 р., м. Кам'янець-Подільський) / редкол.: С.А.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. С.121-132.

17. Йолтуховський Р.В., Лях-Поронько О.О. «Устав гимнастического общества «Сокол» в г. Каменец-Подольске» - важливе джерело з історії становлення сокільського руху на Поділлі // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.473-485.

18. Завальнюк О.М. Документи Державного архіву Хмельницької області про життя і діяльність Івана Огієнка у 1909-1920 рр. – важлива складова Національного архівного фонду України // Архівістика: теорія, методика, практика: матеріали Третьої всеукр. наук.-практ. конференції (22-23 квітня 2023 р., м. Кам'янець-Подільський) / редкол.: С.А.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. С.88-97.

19. Адамський В.Р. Вибори до українських установчих зборів у Подільській виборчій окрузі у комплексі архівних джерел //Архівістика: теорія, методика, практика: матеріали Третьої всеукр. наук.-практ. конференції (22-

23 квітня 2023 р., м. Кам'янець-Подільський) / редкол.: С.А.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. С.11-19.

20. Трембіцький А.М. Українська революція 1917-1921 рр. на Проскурівщині у спогадах її учасників // Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів ХХ – початку ХХІ століття: матеріали всеукр. міждисципл. Наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 26 травня 2023 р.) редкол.: І.М.Шоробура (гол. ред.), В.Р.Адамський (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ХГПА, 2023. С.27-36.

21. Ратушняк І.І. Формулярний список Кам'янець-Подільського повітового старости Української Держави 1918 р. О.Подерні як історичне джерело // Архівістика: теорія, методика, практика: матеріали Третьої всеукр. наук.-практ. конференції (22-23 квітня 2023 р., м. Кам'янець-Подільський) / редкол.: С.А.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. С.193-196.

22. Олійник С.В. Фонд 2188 Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України як джерело до вивчення питання забезпечення галицького війська на Правобережжі в 1919-1920 роках // Архівістика: теорія, методика, практика: матеріали Третьої всеукр. наук.-практ. конференції (22-23 квітня 2023 р., м. Кам'янець-Подільський) / редкол.: С.А.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. С.174-179.

23. Кравчук О. Спогади Віктора Приходька про Українську господарську академію в Подєбрадах // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. збірник / редкол.Телячий Ю.В. (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.42. С.138-144.

24. Комарніцький О.Б., Комарніцька Л.М. Антирелігійна робота серед молоді прикордонних округів Поділля наприкінці 1920-х – на початку 1930-х рр.: на матеріалах газет «Комсомолец Прикордоння» і «Студент Прикордоння // Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів

XX – початку XXI століття: матеріали всеукр. міждисцип. Наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 26 травня 2023 р.) редкол.: І.М.Шоробура (гол. ред.), В.Р.Адамський (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ХГПА, 2023. С.109-115.

25. Калитко С., Кравчук О. Адміністративно-територіальний устрій та чисельність населення Вінниччини напередодні та в роки Голодомору 1932-1933 років в документах Державного архіву Вінницької області // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.32-37.

26. Косаківський В., Гребеньова В., Кучаєв Р. Українська фольклористка Присяжнюк Настя Адріанівна (1894-1987) у спогадах вінничанки Ганни Волошенюк (Касіяненко) // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.253-262.

27. Трембіцький А.М. Кам'яниччина в археологічних дослідженнях Олександра Черниша (1947 р.) // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.23. С.138-147.

28. Комарніцький О. Документи Ф.П.292 Держархіву Вінницької області про Вінницький педінститут: характеристика основних напрямів діяльності (1953-1964 рр.) // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки / редкол.: В.Магась (гол. ред.), В.Степанков (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. Т.40. С.63-76.

29. Комарніцький О. Документи Ф.П. 4 Держархіву Хмельницької області про освітню діяльність Кам'янець-Подільського педінституту у роки хрущовської «відлиги» // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки / редкол.: В.Магась (гол.

ред.), В.Степанков (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. Т.39. С.58-68.

30. Телячий Ю. Перша Подільська історико-краєзнавча конференція (1965 р.): витоки // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.8-11.

31. Слободянюк П.Я. Всеукраїнська благодійна організація «Український фонд культури імені Бориса Олійника» на Хмельниччині (спогади очільника Хмельницького обласного відділення) // Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів ХХ – початку ХХІ століття: матеріали всеукр. міждисцип. Наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 26 травня 2023 р.) редкол.: І.М.Шоробура (гол. ред.), В.Р.Адамський (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ХГПА, 2023. С.140-152.

32. Лисий А. Мої зустрічі зі знавцем подільської старовини // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: матеріали всеукр. наук.-практ. Конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.26-28.

33. Байдич В., Надвірняк О., Погорілець О., Хоптяр Ю.Вдячні вихованці про декана Л. В. Баженова // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова : матеріали Всеукр. науково-практ. конф., м. Хмельницький, 2 черв. 2023 р. Хмельницький, 2023. С. 23-26.

34. Захар'єв В. (із Ватралів) Внесок жінок-археологів у моє становлення як фахівця з наукового дослідження давнього минулого Хмельниччини // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький, 2023. Вип.40. С.23-35.

Давня і ранньомодерна історія

1. Гуцал В. Історія дослідження археологічних пам'яток поблизу села Купин // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.192-198.
2. Захар'єв В. (із Ватралів) Історія виявлення і досліджень трипільських поселень Дунаєвеччини // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький, 2023. Вип.40. С.36-50.
3. Гуцал В., Могилов О. Редвинці – вершницький поховально-поминальний комплекс скіфського часу на Північному Поділлі // Археологія. Київ, 2023. №1. С.86-110.
4. Гуцал В.А. Поховальні пам'ятки доби бронзи на Хмельниччині // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: зб. за під сумками звіт. наук. конференції викладачів, докторантів і аспірантів. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. Вип.22. С.22-24.
5. Гуцал В., Могилов О. Курган скіфського часу біля с. Малинівці на Поділлі // Археологія і давня історія України. Київ: Ін-т археології НАН України, 2023. Вип.2(47). С.162-173.
6. Семенчук С. Історія археологічних досліджень давньоруських культових пам'яток на Поділлі // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький, 2023. Вип.40. С.51-66.
7. Бакалець О. Асортимент монет другої половини XIV-XVI ст., виявлених удовж Кучманського торгового шляху (за скарбовими джерелами Поділля) // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Зб. наук. праць / За аг. ред. О.А.Мельничука. Вінниця: ВДПУ, 2023. Вип.44. С.85-97.
8. Гурська К. Заселення Новокосятинівського ключа в XV – початку XX ст. // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб. /редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.39. С.49-66.

9. Гурська К.О. Єврейські громади Новокосянтинівщини у XVII-20-х рр. XX ст. // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: до 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.267-277.
10. Захар'єв В.А. Населення «Миньковецької держави»: статистичні показники // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: до 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.314-321.
11. Маркова С., Ягодзінська А. Давня історія села Зелена: перспективи дослідження // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: матеріали всеукр. наук.-практ. Конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.136-137.
12. Коржик С.А. Комплексне історико-краєзнавче дослідження села Розсохувата // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.251-266.
13. Лисий А. До питання про заснування Вінниці // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.230-234.
14. Лисий А. Скільки років Вінниці? // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.279-282.
15. Пагор В. Прибережна башта Польської брами: нові історико-архітектурні дослідження // Археологія & Фортифікація: зб. матеріалів XII Всеукр. наук.-

практ. конференції / редкол.: О.О.Заремба (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. С.140-144.

Модерна історія

1.Завальнюк К. Село Грушка – на історичній лінії часу // Сьома Могилів-Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: Матеріали конференції / 6-7 жовтня 1923 р., м. Могилів-Подільський. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023 С.87-96.

2. Коржик С.А. Рід Козловських на Летичівщині: генеалогічні аспекти // Вісник Державного архіву Хмельницької області «Подільська старовина». 2023. №1(9). С.62-73.

3.Степанков В.С., Степанков В.В. Загострення політичний суперечностей в українському війську та його вплив на передумови, хід і наслідки Пилявецької битви (серпень-вересень 1648 року) // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.136-144.

4. Пагор В. пам'ятка архітектури Нова фортеця XVII ст. в Кам'янця-Подільському // Дослідження, збереження та популяризація пам'яток історико-культурної спадщини України (до 100-річчя від дня народження М.І.Сікорського): зб. матеріалів ІІІВсеукр. Наук. конференції (м.Перняслав, 18 квітня 2023 р. Переяслав, 2023. Ч.І. С.48-52.

5. Коржик С.А. Гутне виробництво в маєтках князів Сенявських, Тарлів та Чорторійських на Летичівщині у XVIII столітті // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НАСКУ, 2023. Вип.15. С.63-87.

6. Петренко О. Привілей Станіслава Потоцького громаді греків, сербів і волохів міста Могилева // Сьома Могилів-Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: Матеріали конференції / 6-7 жовтня 1923 р., м. Могилів-Подільський. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023 С.31-44.

7. Задорожнюк А. Масонські адреси Кам'янця-Подільського кінця XVIII-початку XIX ст. // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.199-203.
- 8.Западенко І. В. Пам'ятки фортифікації Меджибіжчини в європейському культурному маршруті Forte CULTURA e.V. // Перспективи розвитку індустрії туризму та готельно-ресторанної справи : Зб. матеріалів регіон. науково-практ. інтернет-конф., м. Хмельницький, 27 квіт. 2023 р. / ред.: С. А. Матюх, Є. М. Рудніченко, Д. І. Басюк. Хмельницький, 2023. С. 9–10.
- 9.Zapadenko I. «Ogród włoski» na Stawnicy: przyczynek do kwestii ogrodnictwa w międzyboskim kluczu w XVIII. wieku // Шляхетна Україна. Матеріальна та духовна культура : Матеріали I Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції. Маліївці. 20 вересня 2022 р. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня "Рута"», 2023. — с. 69-74.
- 10.Zapadenko I. Odzwierciedlenie religijnych konwersji Sieniawskich w architekturze zamku w Międzybożu. Dziedzictwo I Rzeczypospolitej // Toruńskie Studia Polsko-Ukraińskie z zakresu historii i muzeologii. Toruń, 2023. S. 57–77.
- 11.Западенко І. Повітова школа в Меджибізькому замку - осередок освіти, бібліотечної справи і музейництва. До 205-ї річниці з часу заснування // Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2024 рік : Бібліогр. довід. Хмельницький, 2023. С. 139–141.
- 12.Западенко І. Регулярний сад XVIII ст. при Меджибізькому замку: документи і картографія // Current issues in research, conservation and restoration of historic fortifications. 2023. № 19. С. 54-70.
13. Хоптяр Ю.А., Хоптяр А.Ю. Соціально-економічні та політичні трансформації Ярмолинецького ключа Подільської землі у XVIII ст. // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: збірник наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін.

Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.141-149.

14. Гурська К. Християнські парафії Новоконостяннівщини до середини ХІХ ст. // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.41. С.62-79.

15. Гурська К.О. Костели у Дунаївцях та Новоконостянтинівці у матеріалах візитації 1844 р. // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєз. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (гол.) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. С. 10-25.

16. Хоптяр Ю.А., Хоптяр А.Ю. Польські власники Орловські на Ярмолинеччині (на матеріалах Державного архіву Хмельницької області) // Архівістика: теорія, методика, практика: матеріали Третьої Всеукр. наук.-практ. конференції (22-23 квітня 2023 р., м.Кам'янець-Подільський) [Електронний ресурс]. / редкол.: С.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. С.244-250.

17. Захар'єв (із Ватралів) В.А. Реформатор Ігнацій Мархоцький і його популяризатори // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (голова) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.35-51.

18. Задорожнюк А.Б. Кам'янецькі драгомани у прикордонних комунікаціях другої половини ХVІІІ – початку ХІХ ст. // Археологія&Фортифікація України: зб. матеріалів ХІІ Всеукр. наук.-практ. конф. / редкол.: О.О.Заремба (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. С.198-202.

19. Пагор В. Кращі проекти розбудови фортифікацій Кам'янець-Подільського кінця ХVІІІ ст.: технічний аспект // Український технічний музей: історія, досвід, перспективи: Матеріали 17-ї Всеукр. наук.-практ. конференції. Київ: Політехніка, 2023. С.1141-144.

20. Кундельський В.В. Польська освіта в Правобережній Україні наприкінці ХVІІІ – на початку ХХ ст.: загальна характеристика // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб.

наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: до 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.367-374.

21. Крижановська С. Найцікавіші факти з історії медицини Поділля XVIII – кінця XX ст. // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.102-108.

22. Блажевич Ю.І., Ващук Н.І. Садиба мешканців подільської Волині в народних звичаях, традиціях, обрядах та повір'ях в історичній ретроспективі // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: до 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.322-344.

23. Філінюк А. Соціальна характеристика чиновників державного управління в Подільській губернії у першій половині XIX ст. за джерелами НАФ України // Архівістика: теорія, методика, практика: матеріали Третьої всеукр. наук.-практ. конференції (22-23 квітня 2023 р., м.Кам'янець-Подільський) / редкол.: С.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім.І.Огієнка, 2023. С.229-244.

24. Єсюнін С.М. Економічний стан міст Поділля після інкорпорації краю до Російської імперії (за звітністю міських магістратів 1805 року // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: збірник наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.150-156.

25. Лисий А.К. Шпиків: сторінки історії (кінець XVIII – початок XX ст.) // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-

Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Григоровича Філінюка. С.226-234.

26. Єсюнін С. Немирів – центр подільського дзвоноливарства у ХІХ-на початку ХХ ст. // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали ХХХV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.195-202.

27. Єсюнін С. Проскурівський повітовий тюремний замок // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. збірник / редкол.:Телячий Ю.В. (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.42. С.90-97.

28. Задорожнюк А.Б. Ремісничє середовище Хотина у ХІХ ст.: взаємостосунки із ремісниками Кам'янця-Подільського // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.184-189.

29. Пагор В.В. Що врятувало від руйнування Кушнірську башту в ХІХ ст. // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.297-302.

30. Кароєва Т.Р. Трансформація вінницької топонімії як результат імперської візії міського простору (1830-ті – 1917 рр.) // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.570-577.

31.Єсюнін С. Хедери (єврейські початкові школи) Могилів-Подільського у другій половині ХІХ ст. // Сьома Могилів-Подільська наукова історико-

краєзнавча конференція: Матеріали конференції / 6-7 жовтня 1923 р., м. Могилів-Подільський. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023 С.62-70.

32. Олійник Ю.В. Судові тяжби поміщиків Скибневських з дунаєвчанами // Дунаєвщина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (гол.) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.31-35.

33. Романець Л. Вплив аграрної реформи на селянство Поділля другої половини ХІХ ст. // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали ХХХV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.85-91.

34. Біла К.В. Роль органів селянського самоврядування у забезпеченні освіти на селі у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.: за матеріалами Подільської губернії // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.375-388.

35. Михайлик А.О. Роль соціально-економічного чинника у формуванні інтелігенції Правобережної України в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.206-215.

36. Крижановська С. Товариство подільських лікарів: історія, діяльність, досягнення // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.41. С.124-127.

37. Войнаровський А., Кузьмич М. Аналіз діяльності влади з налагодження охорони здоров'я в Подільській губернії на зламі ХІХ-ХХ ст. // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали ХХХV Вінницької

всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.228-237.

38. Коржик С.А. Єврейські погроми на Летичівщині в кінці ХІХ – на початку ХХ століття // Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів ХХ – початку ХХІ століття: матеріали всеукр. міждисципл. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 26 травня 2023 р.) / редкол.: І.М.Шоробура (гол. ред.), В.Р.Адамський (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ХГПА, 2023. С.4-22.

39. Трембіцький А.М. Духовне життя Подільського краю наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. у баченні Віктора Піснячевського // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: збірник наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.9-21.

40. Комарніцький О.Б., Кормарніцька Л.М. Стара Ушиця у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.: характеристика бюджету міста // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.216-225.

41. Войнаровський А.В., Гребеньова В.О. Сфера охорони здоров'я Поділля на зламі ХІХ-ХХ сторіччя // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.235-350.

42. Трембіцький А. «Моральний тип» російського духівництва Подільської єпархії (наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.) // ХVІІ Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.300-306.

43. Єсюнін С. Могилів-Подільський водогін-перший міський водогін на Поділлі // Сьома Могилів-Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: Матеріали конференції / 6-7 жовтня 1923 р., м. Могилів-Подільський. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023 С.77-87.
44. Кохановський О. Перша аварія на залізничній станції Деражня // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.39. С.101-104.
45. Григоренко О.П. Становлення і розвиток фізкультурно-спортивного життя на території сучасної Хмельницької області (з початку ХХ століття – червень 1941 року) // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.486-503.
46. Йолтуховський Р. Подільська преса напередодні Першої світової війни: мовою документів // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.41. С.84-90.
47. Трембіцький А.М. Внесок Олени Пчілки у діяльність Музею Подільської губернії у Кам'янці-Подільському // Освіта та виховання в родині косачів. Педагогічне краєзнавство: стратегічні орієнтири сучасного педагогічного процесу: Матеріали VIII Всеукр. Косачівських педагогічних читань / упоряд.: О.Й.Дем'янюк, А.М.Силюк. Луцьк: Волинський ІППО, 2023. С.69-75.

Новітня історія (1914-2021)

1. Йолтуховський Р. «Подольський Союз русских націоналістів»: ідеологія, структура та діяльність // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.64-69.

2. Островий В. З історії розвитку авіації в м.Проскуріві за часів Першої світової війни та Директорії УНР // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (від. ред..) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.16. С.142-152.
3. Герасимов Т. Кам'янець-Подільський і війна на «домашньому фронті» (1915-1917 рр.): повсякденний аспект // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Зб. наук. праць / За аг. ред. О.А.Мельничука. Вінниця: ВДПУ, 2023. Вип.44. С.108-113.
4. Адамський В. Видавнича діяльність Кам'янець-Подільського комітету Партії соціалістів-революціонерів // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.160-169.
5. Олійник Ю. В. Піднесення національного руху в Подільській губернії навесні-влітку 1917 року // Архівістика: теорія, методика, практика: матеріали Третьої всеукр. наук.-практ. конференції (22-23 квітня 2023 р., м. Кам'янець-Подільський) / редкол.: С.А.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. С.180-186.
6. Адамський В.Р. Перший Подільський губернський український з'їзд 1917 року: скликання, дискусії, ухвалені рішення // Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів ХХ – початку ХХІ століття: матеріали всеукр. міждисцип. Наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 26 травня 2023 р.) редкол.: І.М.Шоробура (гол. ред.), В.Р.Адамський (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ХГПА, 2023. С.63-74.
7. Адамський В.Р. Подільська окружна комісія в системі інституцій з виборів до Всеросійських Установчих зборів // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: збірник наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: ФОП

Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.85-97.

8. Адамський В.Р. Кандидатські списки до Українських Установчих зборів у Подільській виборчій окрузі: персональний склад // Вісник Державного архіву Хмельницької області «Подільська старовина». 2013. №1(9). С.4-18.

9. Адамський В. Поділля в добу Української Центральної Ради: історіософське осмислення розвитку регіону // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.) / Редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.51-56.

10. Адамський В.Р. Інститут Подільського губернського комісара у системі місцевого управління навесні 1917 року // День Соборності України: історико-політологічні дискусії: зб. наук. праць / Гол.ред. Л.Г.Білий. Хмельницький: Вид-во Хмельниц. Ін.-туту МАУП, 2023. Вип.10. С.11-20.

11. Адамський В.Р. Брацлавський повітовий комісар у документах доби (березень 1917-квітень 1918 рр.) // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.107-121.

12. Адамський В.Р., Семенчук С.О. Інститут комісара у Балтському повіті в революційну добу (березень 1917 р. – квітень 1918 р.) // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія історичні науки. Київ: Вид.дім «Гельветика», 2023. Т.34(73). №1. С.1-9.

13. Прокопчук В.С. Дунаєвеччина в роки Української революції 1917-1921 рр.: хроніка подій // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. збірник / редкол. Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький:ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.39. С.154-175.

14. Адамський В.Р. Проскурівська в'язниця у документах доби: рік 1917 // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. з / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.39. С.24-35.

15. Олійник Ю.В. Формування низових органів влади та місцевого самоврядування на Поділлі у 1917 році // Вісник Державного архіву Хмельницької області «Подільська старовина». 2023. №1(9). С.98-100.
16. Галатир В., Донець А. «Націоналізація» маєтку Орловських в Маліївцях у 1917-1922 рр. // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.39. С.35-42.
17. Левандовська Л.М. Становище римо-католицьких парафій на Ярмолинеччині у радянський період // Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів ХХ – початку ХХІ століття: матеріали всеукр. міждисц. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 26 травня 2023 р.) / редкол.: І.М.Шоробура (гол.) та ін. Хмельницький: ХГПА, 2023. С.128-140.
18. Кравчук О. Губернські старости Української держави – вихідці з Поділля // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (від. ред.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.16. С.94-104.
19. Завальнюк О. Гетьманська доба 1918 року в історії Могилів-Подільщини: запровадження нової моделі державного управління та реакція місцевого населення (за сучасними історичними дослідженнями) // Сьома Могилів-Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: Матеріали конференції / 6-7 жовтня 1923 р., м. Могилів-Подільський. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. С.106-121.
20. Адамський В. Гетьманат П.Скоропадського на Поділлі: до реєстру політичних репресій // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (від. ред.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.16. С.104-142.
21. Олійник С.В. Юридичне забезпечення соціальної допомоги державної влади другої УНР українських військовослужбовців // Вісник Державного архіву Хмельницької області «Подільська старовина». 2023. №1(9). С.94-97.

22. Коцюк В.Д., Матвеев А.Ю. Культурне життя єврейської громади Поділля у 1919-1920 рр.: за матеріалами періодичних видань // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: зб. наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.516-526.
23. Олійник С. Червоний терор в Україні на сторінках подільської преси // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції. (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. С.100-104.
24. Завальнюк О.М. Кам'янець-Подільський влітку 1919 року: визволення від більшовиків і організація діяльності та захисту державно-політичного центру УНР // Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів ХХ – початку ХХІ століття: матеріали всеукр. міждисцип. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 26 травня 2023 р.) редкол.: І.М.Шоробура (гол. ред.), В.Р.Адамський (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ХГПА, 2023. С.75-102.
25. Олійник С.В. Відзначення другої річниці Першого універсалу Центральної Ради в Новій Ушиці // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: зб. за підсумками звіт. наук. конференції викладачів, докторантів і аспірантів. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац.ун-т ім.І.Огієнка, 2023. Вип.22. С.56-57.
26. Адамський В.Р. Комісія з перекладу святого Письма та богослужбових книг за українську мову у документах доби // Праці Хмельницького церковно-історичного товариства / редкол.: Ю.І.Блажевич (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП А.М.Стрихар, 2023. Вип.7. С.3-13.
27. Адамський В.Р. Освіта революційної доби: Проскурівські вечірні загальноосвітні курси // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб /

редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.41. С.18-34.

28. Завальнюк О.М. Українські війська на Дунаєвеччині у 1919-1920 рр.: протистояння російській агресії і захист Кам'янця-Подільського як державного центру УНР // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (голова) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.72-89.

29.Олійник С. Літературно-бібліотечний відділ Пресової Квартири Української Галицької армії як складова її культурно-просвітньої та національно-політичної діяльності на Поділлі в 1919 році // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.89-94.

30. Олійник С. Братерська допомога УГА Армії УНР у грудні 1919 року як відповідь на звинувачення у зраді // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.153-156.

31. Мельничук О., Герасимчук С. Збір продрозкладки на Поділлі у 1919-1921 рр. // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.95-100.

32. Мельничук О., Федорчук Я. Боротьба за землю на Поділлі в період військового комунізму // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.128-132.

33.Завальнюк О., Олійник С. Бій під Сидоровим 25 липня 1920 року: забута звитяга Армії УНР // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного

університету імені Івана Огієнка. Історичні науки / редкол.: В.Магась (гол. ред.), В.Степанков (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. Т.40. С.205-220.

34. Завальнюк О. Визволення західних повітів Поділля від російського окупаційного режиму у вересні-жовтні 1920 р.: надихаючі звитяги українського війська // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.39-50.

35. Завальнюк О.М. Кам'янець-Подільський у вересні-середині листопада 1919 року: державно-політичний, самоврядний і культурний аспекти // Вісник Державного архіву Хмельницької області «Подільська старовина». 2023. №1(9). С.47-56.

36. Трембіцький А.М. Буремні події вересня-листопада 1920 р. на теренах Дунаєвеччини // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (голова) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.89-100.

37. Завальнюк О. Бойові дії Армії УНР на завершальному етапі Української революції: Подільський регіон (жовтень-листопад 1920 р.) // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (від. ред.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.16. С.153-174.

38. Мельничук О., Тучинський В. Бій під Котюжанами 10-13 листопада 1920 року (невідомі сторінки історії Вінниччини) // Сьома Могилів-Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: Матеріали конференції / 6-7 жовтня 1923 р., м. Могилів-Подільський. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. С.121-128.

39. Кучеров Г., Палилюлько О. Діяльність сільських «Просвіт» Подільської губернії у 1920-1922 рр. (за документами Державного архіву Хмельницької області) // Наукові записки Вінницького державного педагогічного

університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Зб. наук. праць / За аг. ред. О.А.Мельничука. Вінниця: ВДПУ, 2023. Вип.43. С.41-46.

40. Яблонська Д.Р. Студенти Кам'янець-Подільського ІНО про професорсько- викладацький склад та особливості освітнього процесу в Alma Mater // Дидактика історії: зб. наук. праць / [редкол.: С.А.Копилов (гол.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. Вип.14. С.250-258.

41. Олійник М. Неоголошена війна 1921-1923 років більшовицької Росії проти України. Подільський фронт // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції. (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. С.94-99.

42. Коляструк О. Радянські репресивні практики і масовий терор у 1920-ті рр. (на прикладі Поділля) // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Зб. наук. праць / За заг. ред. О.А.Мельничука. Вінниця: ВДПУ, 2023. Вип.45. С.98-104.

43. Кароєва Т. Денаціоналізація житла у Вінниці 1921-1926 рр. // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.133-138.

44. Свідерська О.М. Вплив державницьких заходів на розвиток сільськогосподарського виробництва Поділля і Південно-Східної Волині в роки непу (1921-1929 рр.) // Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів ХХ – початку ХХІ століття: матеріали всеукр. міждисцип. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 26 травня 2023 р.) / редкол.: І.М.Шоробура (гол. ред.), В.Р.Адамський (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ХГПА, 2023. С.103-108.

45.Красносілецький Д. Відступ повстанського загону Якова Гальчевського за кордон 2 вересня 1922 року // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча

конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.213-219.

46. Красносілецький Д. Яків Гольчевський і підпілля 1923 року // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.97-101.

47. Коржик С. Летичівщина у 1923 році – 100 років тому // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький, 2023. Вип.42. С.98-122.

48. Коржик С.А.Дитячі будинки на Летичівщині у 20-х роках ХХ століття // День Соборності України: історико-політологічні дискусії: зб. наук. праць/гол. ред. Л.Г.Білий. Хмельницький: Вид-во МАУП, 2023. Вип.10. С.92-113.

49. Тучинський В. Молдавська Автономна Радянська Соціалістична Республіка у складі УРСР 1924-1940 рр. і адміністративні зміни на території придністровського Поділля // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.139-143.

50. Степанчук Ю. Уродженці Могилева-Подільського – випускники Української господарської академії в Подєбрадах // Сьома Могилів-Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: Матеріали конференції / 6-7 жовтня 1923 р., м. Могилів-Подільський. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. С.128-134.

51. Нестеренко В. Діяльність комісій з українізації державного апарату на Поділлі у 1920-ті роки // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня

2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.245-252.

52. Криворучно О. Мережа культурно-просвітницьких закладів Могилівського округу в 1920-х роках // Сьома Могилів-Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: Матеріали конференції / 6-7 жовтня 1923 р., м. Могилів-Подільський. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. С.230-236.

53. Криворучко О. Органи радянської влади про політичні настрої інтелігенції Поділля в 1920-х рр. // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.123-128.

54. Нестеренко В.А. , Сідлецька О.В. Розвиток географічного краєзнавства на Поділлі у 1920-1930-ті роки // Актуальні питання в сучасній науці. Серія історія та археологія. [Електронний ресурс].

55. Комарницький О.Б. Громадсько-політичне життя молоді Дунаєвеччини у 20-ті – на початку 30-х рр. ХХ ст.: за матеріалами газети «Комсомолец прикордоння» // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (голова) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.100-112.

56. Яблонська Д.Р. Загін «Легкої Кавалерії» як спосіб залучення молоді педвищі до соціальних чисток в УСРР наприкінці 1920-х рр. // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: зб. за підсумками звіт. наук. конференції викладачів, докторантів і аспірантів [Електронне видання]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. Т.1. С.119-122.

57. Нестеренко В.А. Справа Кам'янець-Подільської філії «Української військової організації» // Не перехрестях історії. Студії на пошану С.І.Білоконя: науковий зб. Київ: ВД Простір.2023. С.533-534.

58. Маркова С. Хмельниччина в роки голодомору 1932-1933 рр.: хлібозаготівлі як репресивний механізм геноциду // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.73-88.
59. Завальнюк К.В. Опір барчан людино-ненависницькій політиці штучного голодомору періоду 1932-1933 рр. // Вісник Державного архіву Хмельницької області «Подільська старовина». 2023. №1(9). С.44-46.
60. Кохановський О. Перший постголодний рік на Деражнянщині: за матеріалами органів ДПУ // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. зб./ редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.39. С.104-108.
61. Олійник Ю.В. Дунаєвецьке медичне училище: від школи медичних сестер до медичного училища // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.122-127.
62. Михайлик А. Вінницький період історії Хмельницького обласного академічного музично-драматичного театру імені Михайла Старицького (1934-1937 рр.) // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки / редкол.: В.Магась (гол. ред.), В.Степанков (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. Т.39. С.231-243.
63. Остапов А.В., Баженов О.Л. Діяльність Державного архіву Хмельницької області перед Другою світовою війною, під час окупації та після фактичного повернення документів у склад // Архівістика: теорія, методика, практика: матеріали Третьої всеукр. наук.-практ. конференції (22-23 квітня 2023 р., м. Кам'янець-Подільський) / редкол.: С.А.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. С.187-192.
64. Бабій Л., Зінько Ю. Встановлення румунської окупаційної влади на Могилівщині у роки Другої світової війни // Сьома Могилів-Подільська

наукова історико-краєзнавча конференція: Матеріали конференції / 6-7 жовтня 1923 р., м. Могилів-Подільський. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. С.139-145.

65. Гальчак С. Відмінності в окупаційній політиці німецьких та румунських загарбників на Поділлі в роки Другої світової війни // Сьома Могилів-Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: Матеріали конференції / 6-7 жовтня 1923 р., м. Могилів-Подільський. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. С.146-158.

66. Слободянюк П. Місто Проскурів – трагедії Другої світової // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.279-288.

67.Хоптяр Ю.А. Голокост на Поділлі 1941-1942 років (на матеріалах історії містечка Купіль Хмельницької області) // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзна. зб. / Редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.128-137.

68. Коржик С.А. Голокост у Летичеві: відображення через документи та спогади учасників // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Телячий Ю.В. (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.39. С.79-101.

69. Хоптяр Ю.А., Хоптяр А.Ю. Розслідування злочинів нацистів на Хмельниччині в 1941-1944 рр. (на матеріалах Дунаєвецького району) // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (голова) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.133-141.

70. Хоптяр Ю.А., Семенюк-Прибатень А.В. Голокост та його розслідування у Староушицькому районі Кам'янець-Подільської області (1942-1943) // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: зб. наук. праць. Івано-Франківськ: Прикарпатський нац. ун-т ім. В.Стефаника, 2023. №61. С.67-78.

71. Комарніцький О. Педагогічний інститут у Проскуріві: нереалізований проект // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.318-324.
72. Кравченко П., Мельничук О. Сільське господарство Вінниччини у 1945 р.: характерні риси, тенденції розвитку // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Зб. наук. праць / За заг. ред. О.А.Мельничука. Вінниця: ВДПУ, 2023. Вип.45. С.112-119.
73. Соловей М. Становлення і розвиток єдиної системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників Кам'янець-Подільської області наприкінці 40-х – на початку 50-х рр. XX століття // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (від. ред.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.16. С.192-210.
74. Федьков О. Соціальна історія однієї селянської сім'ї (1950-ті рр.) // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: зб за підсумками звіт. наук. конференції викладачів, докторантів і аспірантів. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. Вип.22. С.71-73.
75. Комарніцький О.Б. Естетичне виховання студентів Кам'янець-Подільського педінституту наприкінці 50-х-у середині 60-х рр. XX ст. // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.248-252.
76. Комарніцький О.Б. Науково-дослідна робота науково-педагогічних працівників Кам'янець-Подільського педінституту у роки хрущовської відлиги // Вісник науки та освіти: журнал. Київ, 2023. №9(15). С.861-873.
77. Прокопчук В.С. Реформування загальноосвітньої школи в умовах хрущовської «відлиги» (1956-1964) // Хмельниччина в контексті модернізацій

них та трансформаційних процесів ХХ – початку ХХІ століття: матеріали всеукр. міждисцип. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 26 травня 2023 р.) / редкол.: І.М.Шоробура (гол. ред.), В.Р.Адамський (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ХГПА, 2023. С.116-128.

78. Прокопчук В.С. Загальноосвітня школа в умовах хрущовських реформ: успіхи і прорахунки // Федір Степанович Бацура – відомий подільський педагог-новатор, видатна постать національної освіти України середини ХХ століття: зб. матер. наук.-практ. конференції. Хмельницький: ХОФППО, 2023. С.58-68.

79. Олійник Ю., Олійник А. Кам'янець-Подільський кооперативний комбінат продовжувач кооперативної освіти на Хмельниччині // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції. (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. С.261-265.

80. Хоптяр Ю., Хоптяр А. Кафедра археології, спеціальних історичних та правознавчих дисциплін К-ПНУ імені Івана Огієнка в організації забезпечення археологічних досліджень на Поділлі (кінець 1969 – 1970-і роки) // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м. Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.306-311.

81. Прокопчук В.С., Гриценко А.П. Бібліотеки Хмельниччини у перебудовні 1980-ті роки // Консенсус. 2023. №1. С.99-118.

82. Григоренко В., Григоренко О. 1991 рік на Віньковеччині // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.41. С.43-60.

83. Прокопчук В., Айвазян О. Особливості функціонування бібліотечної системи Хмельниччини в 1990-ті роки // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м. Хмельницький, 23

вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.345-364.

84. Кузьмінець Н., Дудар Р. Трансформаційні процеси православних конфесій у місті Вінниці // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.266-271.

85. Кароєва Т. Топонімічні практики в пострадянській Вінниці (1992-2022) // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Зб. наук. праць / За заг. ред. О.А.Мельничука. Вінниця: ВДПУ, 2023. Вип.43. С.47-53.

86. Коржик С.А. Фортечно-оборонний комплекс у Летичеві та його рекреаційно-туристичне використання // Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи: зб. матеріалів XXXVII Міжнар. наук. практ. інтернет-конференції (м.Переяслав, 20 січня 2023 р.). Переяслав, 2023. Вип.37. С.94-100.

87. Слободянюк П., Івахова К. Культурний фронт в дії (героїко-патріотична творчість композиторів Хмельниччини) // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції. (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. С.271-277.

Поділля в умовах повномасштабної російсько - української війни (2022-2024 рр.)

1.Адамський В.Р. Війна росії проти України крізь призму історичної ретроспективи // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (голова) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.181-189.

2. Телячий Ю. Кордон мужності та героїзму: літопис незламності українських прикордонників // Хмельницькі краєзнавчі читання: наук.-краєзн.

- зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.41. С.170-174.
3. Хоптяр Ю.А. Російсько-українська війна у 2022 р. (усна історія на матеріалах ярмолинецької газети «Вперед») // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: зб. за підсумками звіт наук. конференції викладачів, докторантів і аспірантів. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка], 2023. Вип.22. С.112-114.
4. Хоптяр А., Хоптяр А. В боях за незалежність України у 2022 р.: Третя окрема танкова залізна бригада з Ярмолинеччини (усна історія на матеріалах газети «Вперед») // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції. (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. С.301-304.
5. Єсюнін С. Герої України 2014-2022 років, життя та діяльність яких пов'язані з Хмельницькою областю // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: Матеріали всеукр. наук. - практ. конференції. (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. С.304-311.
6. Лозовий В. С. Питання збереження історичної пам'яті про сучасну російсько-українську війну архівами України // Архівістика: теорія, методика, практика: матеріали Третьої всеукраїнської науково-практичної конференції (22-23 квітня 2023 р., м.Кам'янець-Подільський) / редкол.: С.А.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. С.155-159.
7. Блажевич Ю., Балабуст Н., Ващук Н. Відзначення Дня соборності України на Хмельниччині в умовах збройної агресії росії (січень 2022-2023 рр.) // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції. (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. С.21-205.

- 8.Бурдуваліс К.М., Юр'єв В.В. Діяльність архівних установ Хмельницької області в умовах воєнного стану // Архівістика: теорія, методика, практика: матеріали Третьої всеукр. наук.-практ. конференції (22-23 квітня 2023 р., м. Кам'янець-Подільський) / редкол.: С.А.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. С.41-48.
- 9.Телячий Ю. «Подільський тризуб»: літопис героїзму Окремого стрілецького батальйону Збройних Сил України // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (від. ред.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.16. С.56-61.
- 10.Красносілецький Д. Освітній хаб Хмельниччини: створення, напрями та перспективи // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції. (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. С.351-356.
11. Блажевич Ю. Діяльність Хмельницької міської організації Національної спілки краєзнавців України в умовах збройної агресії РФ проти України (кінець 2022-2023 рр.) // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. збірник / редкол.Телячий Ю.В. (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.42. С.186-211.
12. Адамський В.Р. Діяльність краєзнавців Хмельниччини в умовах російсько-української війни // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції. (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. С.197-201.
13. Комарніцький О. Краєзнавці Кам'янця-Подільського в умовах російсько-української війни // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції. (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. С.222-228.

14. Прокопчук В.С., Заяць В.В. Дунаєвецька міська територіальна громада в умовах війни росії проти України // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, наук. відділ, 2023. С.47-54.
- 15.Телячий Ю.В. Організація роботи Дунаєвецької міської територіальної громади на підтримку внутрішньо-переміщених осіб в умовах війни росії проти України // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (гол.) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.189-194.
- 16.Блажевич Ю.І., Ващук Н.І. Дитячий волонтерський рух на Дунаєвеччині (2022-2023 рр., хронологія подій) // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (гол.) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.204-216.
17. Блажевич Ю.І., Блажевич О.І., Ващук Н.Ю. Юні волонтери Хмельниччини: пліч-о-пліч з дорослими тримають тил і допомагають фронту // Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів ХХ – початку ХХІ століття: матеріали всеукр. міждисцип. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 26 травня 2023 р.) / редкол.: І.М.Шоробура (гол. ред.), В.Р.Адамський (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ХГПА, 2023. С.221-235.
18. Коржик С.А. Летичівський ліцей №1 в умовах війни росії проти України // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, науковий відділ, 2023. С.229-235.
19. Коржик С.А. Сергій Мартинюк – офіцер-прикордонник, захисник Маріуполя та заводу «Азовсталь» // Духовні витоки Поділля: освіта, наука і

культура на Хмельниччині: матеріали XIII всеукр. наук.-практ. конференції (Хмельницький, 18 трав. 2023 р.). Хмельницький: ХГПА, 2023. С.68-73.

20. Гуменюк А.М., Хоптяр Ю.А. Подоляни, відзначені державними нагородами за участь у російсько-українській війні 2022 р. (на матеріалах ярмолинецької газети «Вперед») // Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів XX – початку XXI століття: матеріали всеукр. міждисцип. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 26 травня 2023 р.) / редкол.: І.М.Шоробура (гол. ред.), В.Р.Адамський (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ХГПА, 2023. С.188-193.

21. Прокопчук В.С. Герой України – дунаївчанин: шлях до подвигу // Дунаєвщина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (голова) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.234-252.

22. Зінько Ю., Гордієнко О. Воєнне сьогодення у музейній виставковій роботі: проект «України щит» відокремленого підрозділу «Музей мужніх» Вінницького обласного краєзнавчого музею // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.294-301.

23. Блажевич Ю., Балабуст Н. Міжнародна партнерська і гуманітарна співпраця Хмельниччини і американського штату Юта в умовах збройної агресії РФ проти України // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.57-62.

ПЕРСОНАЛІЇ

1.Западенко І. Архітектори Меджибізького замку II половини XVI ст. Ян Бонк і Христофор Боццано (Бодзан) //Археологія & фортифікація України :

зб. матеріалів XII Всеукр. наук.-практ. конф., м. Кам'янець-Подільський. Кам'янець-Подільський, 2023. С. 182–187.

2.Zapadenko I. Arhitekci zamku w Międzybożu w ostatniej połowie XVI wieku Jan Bąk i Krzysztof Bodzan. Źródła przeciwko mitom. // Current issues in research, conservation and restoration of historic fortifications. 2023. № 18. S. 140-147.

3.Западенко І., Ветрова Т. У саяві "Леліви": гетьман Миколай Сенявський. До 535-річчя з дня народження та 455-річчя з дня смерті // Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2024 рік : рекомендовані бібліогр. довід. Хмельницький, 2023. С. 71–74.

4.Западенко І. В. Натураліст Войцех Зборжевський: початок наукового шляху в Меджибожі // *Biography. Біографіка. Біографістика* : збірник праць Інституту біографічних досліджень : Матеріали XIX Біогр. читань, присвяч. пам'яті засн. і першого дир. Ін-ту біогр. дослідж. НБУВ д-ра іст. наук, проф. Віталія Сергійов. Чишка (1951–2003), м. Київ, 7 черв. 2023 р. Київ, 2023. С. 55-60.

5. Галатир В. Життєвий портрет власниці села Чабанівки – Лаури Токаржевської-Карашевич // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м.Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.383-389.

6. Коржик С.А. Подільський священницький рід Татомирів-Лотоцьких у Летичеві у кінці XIX – на початку XX століття: генеалогічні аспекти // Праці Хмельницького церковно-історичного товариства / редкол.: Блажевич Ю.І. (гол.) та ін. Хмельницький, 2023. Вип.7. С.127-154.

7.Хоптяр Ю.А., Хоптяр А.Ю. Родовід українця як предмет етнологічно-генеалогічних досліджень (на матеріалах родини Хоптярів з смт. Ярмолинці Хмельницької області) // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (від. ред.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.16. С.62-68.

8. Прокопчук В., Пентюк Б. Вінницьке коріння Михайла Грушевського // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: матеріали всеукр. наук.-практ. Конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.159-164.
9. Прокопчук В.С. Біограф подільських ієрархів [М.Ф.Вікул] // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (від. ред.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.91-99.
10. Трембіцький А.М. 24 березня – 110 років з дня народження українського письменника, поета і публіциста Аполлона Павловича Трембовецького // Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2023 рік: бібліографічний довідник. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. С.106-108.
- 11.Трембіцький А.М. 4 березня – 140 років з дня народження журналіста, літературознавця, письменника і громадського діяча Павла Олександровича Богацького // Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2023 рік: бібліографічний довідник. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., С.91-98.
12. Трембіцький А.М. Краєзнавець, етнограф, пареміограф, протоієрей Михайло Орловський – подвижник краєзнавчого руху // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.179-183.
13. Коржик С. Майстри слова – наші земляки з села Вербка на Летичівщині // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м. Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.400-406.
14. Гальчак С. Літописець Малої Батьківщини // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м. Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.389-397.

15. Байдич В.О., Лавринчук В.О. Доктор медицини Родіон Варжанський та його участь у війні 1812 року // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.88-90.
16. Прокопчук В., Пентюк Б. Подвижники духовного служіння з родини Северіана Дложевського із Шендерівки // Сьома Могилів-Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: Матеріали конференції / 6-7 жовтня 1923 р., м.Могилів-Подільський. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. С.191-201.
17. Трембіцький А.М. Краєзнавець, етнограф, пареміограф протоієрей Михайло Орловський – подвижник краєзнавчого руху // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: матеріали всеукр. наук.-практ. Конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.179-182.
18. Прокопчук В.С. Дунаївчанин Владислав Заремба в культурно-освітньому просторі України другої половини ХІХ ст. // Матеріали всеукраїнського круглого столу «Владислав Заремба в соціокультурному просторі ХІХ століття» (м.Хмельницький, 12 трав. 2023 р.) / редкол.: Т.П.Куліковська (гол.) та ін. Хмельницький, 2023. С.100-105.
19. Єсюнін С. Проскурівський купець Соломон Маранц – один з найпотужніших промисловців Поділля кінця ХІХ – початку ХХ ст. // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.) / Редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.79-83.
20. Адамський В. Життєпис Олімпіади Пащенко крізь призму формулярного списку 1920 року // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. збірник / редкол: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.42. С.60-66.

21. Прокопчук В.С. Біограф подільських ієрархів // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.91-98.
22. Прокопчук В.С., Пентюк Б.М. Краєзнавець Поділля священносповідник Іоан Шипович // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.99-106.
23. Завальнюк К.В. Літинчани в борні за України // Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів ХХ – початку ХХІ століття: матеріали всеукр. міждисцип. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 26 травня 2023 р.) редкол.: І.М.Шоробура (гол. ред.), В.Р.Адамський (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ХГПА, 2023. С.36-45.
24. Завальнюк О.М. Ректорський статус Івана Огієнка (1918-1920 рр.) // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: зб. за підсумками звіт. наук. конференції викладачів, докторантів і аспірантів. [Електрон. ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац ун-т ім. І.Огієнка, 2023. Вип.22. С.27-29.
25. Каденюк О.С., Нестеренко В.А. Вищий навчальний сільськогосподарський заклад Кам'янець-Подільського українського університету в особах: Олексій Миколайович Полонський // Вісник науки та освіти. 2023. Т.2 [Електронний ресурс].
26. Рекрут В., Завальнюк К. Видатний подолянин Александрович Юрій (Георгій) Семенович: віхи життя та діяльності (1884-1952) // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької всеукр. наук. іст.-краєзн. конференції. 10 листопада 2023 р. / редкол.: Ю.А.Зінько (від. ред.) та ін. Вінниця, 2023. С.211-227.
27. Василюк О.В., Нестеренко В.А. Микола Миколайович Баєр: життя та діяльність // На перехрестях історії. Студії на пошану С.І.Білоконя: науковий збірник. Київ: В.Д. Простір, 2023. С.183-202.

28. Нестеренко В.А. Микола Іванович Величківський // Історія закладу вищої освіти «Подільський державний університет» в персоналіях: зб. матеріалів II регіон. науково-теорет. інтернет-конференції, 24 квітня 2023 р. С. 25-30.
29. Нестеренко В.А., Романко Л.П. Олександр Володимирович Красівський // Історія закладу вищої освіти «Подільський державний університет» в персоналіях: зб. матеріалів II регіон. науково-теорет. конференції, 24 квітня 2023 р. С.18-21.
30. Нестеренко В.А. Життя та діяльність Василя Петровича Живана // Історія закладу вищої освіти «Подільський державний університет» в персоналіях: зб. матеріалів II регіон. науково-теорет. конференції, 24 квітня 2023 р. С.22-24.
31. Рекрут В.П. Нові штрихи до життя та діяльності Александровича Юрія (Георгія) Семеновича (1884-1952) // Хмельниччина в контексті модернізаційних та трансформаційних процесів ХХ – початку ХХІ століття: матеріали всеукр. міждисцип. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 26 травня 2023 р.) редкол.: І.М.Шоробура (гол. ред.), В.Р.Адамський (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ХГПА, 2023. С.46-62.
32. Григоренко О.П., Григоренко В.В. Остропільський слід в житті державного і освітнього діяча І.С.Зеленюка // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (від. ред.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.16. С.243.254.
33. Прокопчук В.С. «Жодного дня – без байки...» (з листування класика української байки Микити Годованця з літературознавцем і критиком Миколою Сікорським) // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (від. ред.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.16. С.211-243.
- 34.Завальнюк О.М. Основні віхи життя, науково-педагогічної і громадської діяльності історика Лева Баженова (1946-2022) // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НАСКУ, 2023. Вип.15. С.52-62.

35. Реєнт О., Прокопчук В., Завальнюк О. Професор Лев Баженов (1946-2022) у вдячній пам'яті учених, колег, краєзнавців, випускників історичного факультету // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. Наук.-практ. Конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.5-11.
36. Телячий Ю. Лев Баженов – студент Хмельницького кооперативного технікуму (1960-1963 рр.) // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.11-14.
37. Гальчак С. Гордість України, слава Поділля [Л.В.Баженов] // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.14-17.
38. Філінюк А. Наукові та краєзнавчі горизонти і висоти професора Лева Баженова // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С. 17-22.
39. Бакалець О. Академік Лев Баженов і місто Бар // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.32-35.
40. Коржик С. Лев Васильович Баженов – ініціатор заснування та натхненник діяльності Летичівської територіальної організації НСКУ у 2009-2022 роках // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова : матеріали Всеукр. науково-практ. конф., м. Хмельницький, 2 черв. 2023 р. Хмельницький, 2023. С. 23-26.

41. Байдич В., Надвірняк О., Погорілець О., Хоптяр Ю. Вдячні вихованці про декана Л. В. Баженова // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова : матеріали Всеукр. науково-практ. конф., м. Хмельницький, 2 черв. 2023 р. Хмельницький, 2023. С. 36-42.
42. Степанков В. Професор Сергій Копилов: формування й розвиток вченого-педагога та методологічних засад його навчально-методичного доробку // Проблеми дидактики історії: зб. наук. праць / редкол.: С.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. Вип.14: на пошану доктора істор. наук, проф. Сергія Копилова. С.3-69.
43. Прокопчук В., Онищук О. Музична діяльність Анатолія Геплюка // XVII Подільська наукова історико-краєзнавча конференція: матер. наук. іст.-краєзн. конф., м. Хмельницький, 23 вересня 2023 р. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наук. роботи, 2023. С.345-364.
44. Григоренко О.П., Григоренко В.В. Слава і гордість міста Дунаївці: доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України Ф.П.Шевченко // Дунаєвщина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (голова) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.397-417.
45. Погорілець О. Г. Археологічна, пам'яткоохоронна і музейна праця Михайла Ягодзінського (до 100-річчя з дня народження) // Biography. Біографіка. Біографістика : збірник праць Інституту біографічних досліджень: Матеріали XIX Біогр. читань, присвяч. пам'яті засн. і першого директора Ін-ту біогр. дослідж. НБУВ д-ра іст. наук, проф. Віталія Сергійовича Чижка (1951–2003), м. Київ, 7 черв. 2023 р. Київ, 2023. С.34-40.
46. Федьков О., Глушковецький А., Кондрат В. Український історик-архівіст Анатолій Мамалига // Архівістика: теорія, методика, практика: матеріали Третьої всеукр. наук.-практ. конеренції (22-23 квітня 2023 р., м.Кам'янець-Подільський) / редкол.: С.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. С.217-228.

47. Захар'єв В. (із Ватралів). Плеяда художників-реконструкторів Хмельниччини // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький, 2023. Вип.40. С.110-130.
48. Прокопчук В.С. За працю – честь і шана // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (голова) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.425-431.
49. Берега В. Анатолій Назаренко: жив – як професіонал, загинув – як Герой // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції. (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. С.296-299.
50. Гальчак С. Патріот України з позивним «Каменярь» // Хмельниччина в умовах війни росії проти України: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції. (м.Хмельницький, 24 лютого 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. С.299-301.
51. Крушельницький М.А., Осецький Й.П. Професор Євген Стародуб – доктор медицини з іванковецьким корінням: епізоди біографії // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (голова) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.463-473.
52. Прокопчук В.С., Онищук О.Г. Концертмейстер Дунаєвечького ансамблю пісні і танцю // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць / редкол.: Прокопчук В.С. (голова) та ін. Дунаївці; Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.10. С.454-463.
53. Завальнюк О., Сидорук С. Професор Анатолій Філінюк у сузір'ї провідних українських істориків (до 70-річчя від дня народження та 45-річчя науково-педагогічної діяльності) // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки / Редкол.: В.Магась (гол. ред.), В.Степанков (від. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський:

Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. Т.39: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.9-43.

54. Завальнюк О.М. Професор Анатолій Філінюк у візії колег і вчених-істориків // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: збірник наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.9-21.

55. Прокопчук В.С. Відданість освіті і науці: до 70-річчя Анатолія Григоровича Філінюка // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: збірник наук. праць / редкол.: Т.М.Карпова (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. Т.4: До 70-річчя від дня народження професора Анатолія Філінюка. С.22-28.

56. Дубінський В. Професор Сергій Копилов: формування й розвиток особистості вченого-педагога та методологічних засад його навчально-методичного доробку // Проблеми дидактики історії: зб. наук. праць / редкол.: С.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. Вип.14.: На пошану доктора історичних наук, професора Сергія Копилова. С.3-68.

57. Боровець І.І. Штрихи до портрета професора Сергій Копилова: навчально-методичний та організаційно-дидактичний аспекти // Проблеми дидактики історії: зб. наук. праць / редкол.: С.Копилов (гол.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2023. Вип.14.: На пошану доктора історичних наук, професора Сергія Копилова. С.69-87.

58. Прокопчук В., Кащук І. Живописець з Ярової слобідки // Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2023 рік: бібліогр. довідник. Хмельницький: Стрихар А.М., 2023. С.130-136.

59. Гальчак С., Степанчук Ю. Валерій Рекрут – невтомний дослідник історії Гайсинського краю (до 75-річчя від дня народження) // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. наук.-практ.

конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.) / Редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.71-76.

60. Блажевич Ю. На вершині творчого життя: славноліття професора Олександра Григоренка. До 75-річчя з дня народження // Хмельницькі краєзнавчі читання: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.41. С.11-14.

61.Григоренко В., Григоренко О. Петро Якович Слободянюк: постать на тлі українського національного відродження наприкінці ХХ-початку ХХІ століття // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.39. С.8-18.

62. Телячий Ю.В., Блажевич Ю.І., Глушковецький А.Л., Дубінський В.А., Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б., Копилов С.А., Прокопчук В.С., Адамський В.Р. Анатолію Григоровичу Філінюку – 70 // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.204-210.

63. Телячий Ю.В., Блажевич Ю.І. Талант, помножений на професіоналізм і патріотизм // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.210-218.

64. Глушковецький А.Л., Дубінський В.А., Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б., Телячий Ю.В., Філінюк А.Г. Копилову Сергію Анатолійовичу – 60 // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.218-221.

65. Прокопчук В.С. І бібліотекар, і учений-бібліотекознавець (до 60-річчя від дня народження Олени Борисівни Айвазян) // Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2023 рік: бібліогр. довідник. Хмельницький: Стрихар А.М., 2023. С.144-147.

66. Прокопчук В.С. В авангарді бібліотечної справи [О.Б.Айвазян] // Краєзнавець Хмельниччини: наук. краєзн. збірник / редкол.: Ю.В.Телячий (гол) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.16. С.293-298.
67. Телячий Ю.В., Адамський В.Р., Блажевич Ю.І., Єсюнін С.М., Причишин-Кліновський С.М. Славноліття Олександра Анатолійовича Дацюка // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.222-224.
68. Дубінський В.А., Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б., Телячий Ю.В., Філінюк А.Г. Рарицькому Олегу Анатолійовичу – 50! // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.225-229.
69. Телячий Ю.В., Бурдуваліс К.М., Адамський В.Р., Блажевич Ю.І., Єсюнін С.М., Слободянюк П.Я., Олійник Ю.В., Галатир В.В. Золотий ювілей Галини Василівни Лях // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.229-231.
70. Телячий Ю.В., Шоробура І.М., Адамський В.Р., Блажевич Ю.І., Слободянюк П.Я., Єсюнін С.М. Знаний педагог та краєзнавець Хмельниччини (Володимиру Михайловичу Островому – 50) // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип.15. С.231-233.
71. Блажевич Ю. Борису Станіславовичу Кузіні – 85! // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. збірник / редкол.:Телячий Ю.В. (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.42. С.4-6.
72. Блажевич Ю., Борейко В. Славноліття Надії Миколаївни Синиці – подвижниці бібліотечного краєзнавства Хмельниччини (До 70-ліття з дня народження) // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. збірник / редкол.: Телячий Ю.В. (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.42. С.32-42.

73. Григоренко В., Григоренко О. Через терни до зірок (до 60-річчя Олени Борисівни Айвазян) // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. збірник / редкол.: Телячий Ю.В. (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.42. С.8-22.
74. Зелінський Р., Завальнюк К. Сергій Гальчак – видатний діяч сучасного краєзнавчого руху // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.) / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.84-87.
75. Блажевич Ю. Славноліття Єсюніна Сергія Миколайовича // Хмельницькі краєзнавчі читання: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.41. С.7-10.
- 76.Телячий Ю.В., Прокопчук В.С., Глушковецький А.Л., Комарніцький О.Б. Щегельському Валерію Васильовичу – 55! // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХООНСКУ, 2023. Вип.16. С.308-309.
- 77.Телячий Ю.В., Прокопчук В.С., Баженова С.Е., Комарніцький О.Б. Подвижниця краєзнавства, дослідниця і літописець біографістики // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.)та ін. Хмельницький: ХООНСКУ, 2023. Вип.16. С.310-311.
78. Телячий Ю.В., Адамський В.Р., Глушковецький А.Л., Комарніцький О.Б. Йолтуховському Руслану Володимировичу – 50! // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін.Хмельницький: ХООНСКУ, 2023. Вип.16. С.312-313.
- 79.Блажевич Ю. Островий Володимир Михайлович // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.39. С.6-7.
- 80.Блажевич Ю. Золотий ювілей Галини Василівни Лях // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєзн. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.39. С.22-23.

81. Блажевич Ю. Славноліття Олександра Анатолійовича Дацюка // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.39. С.3-5.
82. Собко О. Дослідник археології рідного краю Володимир Анатолійович Захар'єв (із Ватралів) // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2023. Вип.40. С.5-22.
83. Гурська К. Видавнича діяльність В.А.Захар'єва (із Ватралів) // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький, 2023. Вип.40. С.201-210.
84. Слободянюк П. Досьє «Донжуана» [В.А.Захар'єв] // Хмельницькі краєзнавчі студії: наук.-краєз. зб. / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький, 2023. Вип.40. С.175-177.
85. Пагор В. Історія міста Кам'янця-Подільського в дослідженнях професора Л.В.Баженова // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. Наук.-практ. Конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.28-32.
86. Яблонська Д. Моя наукова співпраця із професором Л.В.Баженовим // Перші краєзнавчі читання в пам'ять професора Лева Баженова: Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м.Хмельницький, 2 червня 2023 р.). / редкол.: Ю.В.Телячий (гол.) та ін. Хмельницький: ХКТЕІ, відділ наукової роботи, 2023. С.43-46.

**Керівник Центру дослідження історії Поділля
Інституту історії України НАН України при
Кам'янець-Подільському національному університеті
імені Івана Огієнка**

О.М.ЗАВАЛЬНЮК

